

مطالعه تطبیقی رصدخانه های علم و فناوری جهان و ارائه الگوی پیشنهادی

محمد واعظی نژاد^{۱*}، حامد سروری^۲

vaezi_mohammad@yahoo.com

hamed.soruri@gmail.com

این مقاله با حمایت مرکز آینده پژوهی پارک علم و فناوری دانشگاه تهران تهیه شده است.

چکیده

در عصر حاضر با تحولات سریع و شتابان و افزایش حیرت آور پیچیدگی ها و نیز فضای رقابتی شدید از سایر اعصار تمایز می یابد. ترکیب و تراکم این سه عامل تصمیم گیری و راهبری سازمان ها و شرکت ها را دشوار نموده است. تصمیم سازی در چنین جهانی مستلزم بینش عمیق نسبت به روند تحولات آینده است و تصمیماتی که بر اساس چنین بینشی اتخاذ گردد، از امکان موفقیت و رقابت پذیری بالاتری برخوردار خواهد بود. در واقع تحقق چنین بینشی مستلزم رصد روندهای علم، فناوری و نوآوری، شناسایی نشان گرهای ضعیف و بذره های تغییر و شناسایی مسائل نوظهور می باشد. در این خصوص رصدخانه های علم و فناوری نقش مهمی در رصد و ارزیابی علم و فناوری و تحلیل سیاست گذاری در این حوزه ها، جمع آوری و پردازش ایده، تحلیل و پیش بینی روندهای علم و فناوری و نیز مشارکت در فرایند سیاست گذاری و تصمیم سازی ایفا می نمایند. این مقاله با مطالعه رصدخانه های علم و فناوری جهان به بررسی و ارزیابی مأموریت، اهداف، ساختار، نحوه تأمین مالی، حوزه های فعالیت و نقش رصدخانه ها در تحلیل سیاست گذاری در این حوزه ها و مدیریت شبکه نخبگان و دیده بان علم و فناوری می پردازد.

واژه های کلیدی: آینده پژوهی، رصد فناوری، تحلیل روند، مدیریت فناوری، سیاست گذاری علم و فناوری

۱- مقدمه

رشد شتابان تحولات جوامع امروزی در عرصه های مختلف سبب شده تا بشر نگران آینده پر مخاطره و سرشار از عدم قطعیت خود گردد. در چنین فضایی آینده نگری و مشارکت فعال در ساختن آن موضوعیت می یابد. تصمیم سازی در چنین جهانی مستلزم بینش عمیق نسبت به روند تحولات آینده است و تصمیماتی که بر اساس چنین بینشی اتخاذ گردد از امکان موفقیت و رقابت پذیری بالاتری برخوردار خواهد بود. در واقع دیدبانی و رصد تحولات گذشته، حال و آینده دروازه ورود به عرصه رهبری و مدیریت تحولات و تغییرات شتابان به شمار می رود و این فرایند دارای چند مرحله است:

- رصد روندهای علم، فناوری و نوآوری (Science, Technology and Innovation Trends)
- شناسایی نشان گرهای ضعیف و بذره های تغییر (Weak signals)

۱ و * : کارشناسی ارشد مهندسی مکانیک و مدیر طرح رصدخانه علم و فناوری پارک علم و فناوری دانشگاه تهران

۲- دانشجوی دکتری تاریخ دانشگاه تهران و سرپرست مرکز آینده پژوهی پارک علم و فناوری دانشگاه تهران!!!